

Lærerutdanningene fram mot 2025: muligheter og utfordringer for samfunnsfagene

Velkommen til nasjonal samfunnsfagkonferanse
på Universitetet i Sørøst-Norge
(campus Drammen, Papirbredden 1, Grønland 58)
28.-29. november 2018

PROGRAM

Onsdag 28. november:

- Kl. 09.00-10.00 Registrering og kaffe/te/frukt, utenfor auditorium A2503 (2. etasje)
- Kl. 10.00-10.30 **Velkommen**, auditorium A2503
v/representanter for USN
v/Heidi Paulsen, UDIR: *Samfunnsfag og Fagfornyelsen*
v/Roar Madsen, leder av det nasjonale nettverket
- Kl. 10.30-11.30 *«Foucault-blikk på kvalitet og profesjonskompetanse i barnehage og skole»*, Sven Hammer, auditorium A2503
- Kl. 11.30-12.15 **Posterpresentasjoner (se titler på eget ark)**,
utenfor auditorium A2503
- Kl. 12.15-13.00 Lunsj (kafeteria i første etasje)
- Kl. 13.00-14.30 Parallellsesjoner PS01, PS02 og PS03 (se s. 5-7)
- Kl. 14.30-14.45 Pause og forflytning mellom rom
- Kl. 14.45-16.15 Parallellsesjoner PS04, PS05, PS06 og PS07 (se s. 7-9)
- Kl. 16.15-16.45 Kaffe/te og kake utenfor auditorium A2530
- Kl. 16.45-18.00 Årsmøte i nasjonalt nettverk for samfunnsfaga i Lærer-
utdanningene (åpent for alle tilstede), auditorium A2503.
Innkalling i nyhetsbrev november 2018 og s. 17-18.
- Kl. 19.00 Felles middag og sosialt samvær på restaurant
Skutebrygga (kart bak)

Torsdag 29. november:

- Kl. 09.00-10.30 Parallellsesjoner PS08, PS09, PS10 og PS11 (se s. 10-12)
- Kl. 10.30-10.45 Pause og forflytning mellom rom
- Kl. 10.45-12.15 Parallellsesjoner PS12, PS13, PS14 og PS15 (se s. 11-15)
- Kl. 12.15-13.15 Lunsj + poster-«mingling» med kaffe/te/kake utenfor
auditorium A2530
- Kl. 13.15-14.45 *«Andregjøring, gruppefiendtlighet og diskriminering: Konsekvenser for demokrati og medborgerskap i skolen»*,
Claudia Lenz (MF & HL-sentret), auditorium A2503
- Kl. 14.45-15.00 Avsluttende ord og vel hjem, auditorium A2503

Hovedforedrag 1:

«Foucault-blikk på kvalitet og profesjonskompetanse i barnehage og skole» ved Svein Hammer (NTNU)

Svein Hammer har doktorgrad i sosiologi og er forfatter av bøkene "Fra evig vekst til grønn politikk" (2016) og "Foucault og den norske barnehagen" (2017). For tiden kombinerer han jobb som freelancer (forfatter, skribent og foredragsholder) med vikariat ved NTNU. Han har tidligere jobbet som forsker ved NTNU, som utviklings-konsulent i Trondheim kommune, som FoU-ansvarlig i Husbanken, som kunnskaps-utvikler ved IMDi og ikke minst som førsteamanuensis ved

DMMH (Dronning Mauds Minne).

Innledningsforedraget bygger på boken om Foucault i den norske barnehagen som har bakgrunn i en rekke Foucault-forelesninger om kvalitet i barnehagen avholdt ved DMMH, blant annet på styrerutdanningen. Det var i forbindelse med disse forelesningene han utviklet den analytiske trekanten av viten-makt-subjektivitet som presenteres i kapittel 1 av Foucault-boken. Etter en innledning om hva viten-makt-subjektivitet handler om, vil Hammer diskutere hvordan vi kan bruke dette som et analytisk rammeverk til å belyse dagens virkelighet i barnehage og skole som velkjent preges av en sterk vilje til å måle, evaluere, videreutvikle og sikre kvalitet. Det dreier seg om en viten om kvalitet som operasjonaliseres, utvinnes, fordeles og skrives inn i profesjonelle praksiser. Hammer vil demonstrere hvordan en slik analyse både kan avdekke strømninger som profesjonsutøveren vil være "fanget" av, og samtidig åpne et rom for bevisst, profesjonsbasert motstand. Dette er en tematikk som er aktuell både i skole som i barnehage - ja, i grunnen for alle profesjoner. Hammer forteller; jeg fikk akkurat tilbakemelding fra en sykepleier som har lest boka og hun følte den hadde åpnet helt nye horisonter for henne.

PS01 (rom U3505 – 3. etasje)

Internasjonalisering og samfunnsfagene

Ordstyrer: Leif Sletvold (USN)

Denne sesjonen vil belyse hvilket læringsutbytte *studentene* i utenlandspraksis har, med erfaringer fra Afrika, og hvilket utbytte *mottakerskolene* har, med erfaringer fra India. Et annet innlegg vil ta opp utfordringer i et prosjekt for kompetanseheving i grunnskoleutdanninga i Etiopia og Sør-Sudan.

- Åshild Samnøy (NLA): «Læringsutbyte frå Afrika-praksis»
- Åsmund Aamaas (USN): «Utanlandspraksis i India»
- Jørund Aasetre (NTNU): «Hvordan får Nord-Syd prosjektsamarbeid til å fungere: Noen erfaringer fra et kompetanse-hevingsprosjekt innen grunnskoleopplæring i Etiopia og Sør-Sudan»

PS02 (rom S4502 – 4. etasje)

Sted og region som utgangspunkt og mål for undervisning: Muligheter og utfordringer – Del 1

Det har vært en økende interesse for steders og regioners betydning for undervisning og læring i skolesektoren, særlig i samfunnsfaget.

Lokalsamfunn og sted gir muligheter til å bruke elevers hverdags erfaringer gjennom de nære omgivelsene som inngang til både lokale og globale spørsmål i samfunnsfag. En utfordring i skolesammenheng er imidlertid at undervisningen ikke tar utgangspunkt i barns levde liv, deres stedserfaringer, stedsidentitet og stedsans. Dette omtales som bruddet mellom barns geografier, barns levde liv, og den «geografi» eller det pensum de lærer på skolen.

Steder og regioner kan eksemplifisere mer generelle samfunnsfaglige prosesser og på den måten bidra til å konkretisere fagstoffet. En utfordring er at kompetansen elevene utvikler i tilknytning til et sted eller en region ikke blir overførbart utover det enkelte eksempel. Undervisningen kan også stå i fare for å framstille steder og regioner som lukkede og statiske, heller enn åpne og dynamiske, og grenser som naturlige heller enn sosialt konstruerte. Dette innebærer at steder

uansett hvor i verden de befinner seg ikke anerkjennes som både lokale og globale.

Globaliseringsprosessene fører med seg utfordringer når det gjelder å sette kunnskap i riktig kontekst for elever. Stedspedagogikk, stedbasert og stedsorientert læring er internasjonale fagdidaktiske svar på slike utfordringer, og denne tilnærmingen retter også kritikk mot globaliseringsprosessenes konsekvenser innen skolesektoren. Videre gir sted og region mulighet til å arbeide med mangfold (kulturelt og biologisk), helhet og sammenheng på tvers av natur- og samfunns spørsmål, som er relevant i lys av bærekraftsmåla og utdanning for bærekraftig utvikling.

- Ingrid Marie Kielland (UiT): «**Det var en gang et sted...**»
- Yvonne Bakken (HVL) & Kirsten J. Horrigmo (UiA): «**Sted – hverdagslivets konkrete verden som pensum**»
- Helga Bjørke Harnes (NLA-Høgskulen): «**Lokalsamfunnet og historisk innleving**»
- Audhild Lindheim Kennedy (USN): «**Å være arv eller kulturarv: Det er det store spørsmålet**»

PS03 (rom U4505 – 4. etasje)

Politisk bevissthet og sosialisering, medborgerundervisning

Ordstyrer: Hege Roll-Hansen (USN)

Samfunnsfaget har en viktig rolle i sosialiseringen av barn og unge til politisk bevissthet og demokratisk medborgerskap, men dette er begreper som behøver nærmere undersøkelse både teoretisk og som konkrete utdanningspraksiser. I denne sesjonen undersøkes blant annet hva begrepet politisk bevissthet? Hvordan utøves faget i utdanningsinstitusjonene og lykkes man i å sosialisere til politisk identitet og samtidig legge til rette for at elevene utvikler seg til *kritiske* samfunnsborgere? Sjansen er stor for at man kaster barnet ut med badevannet dersom ikke sosialiseringsperspektivet og subjektiveringsperspektivet balanseres nennsomt i klasserommet. Videre er det interessant å spørre om *når* i utdanningsløpet disse to ulike forståelsene påtreffes. Hva slags opplæring er det barn i

småbarnehagealder blir tilbudt i forhold til distinksjonen sosialisering-subjektivisering?

- Trond Solhaug (NTNU): «**Political awareness, concept and education**»
- Kjersti Eggen Dahl (NTNU): «**Medborgerundervisning og den kritiske mulighet**»
- Stine Johansen Utler (NTNU): «**Begynneropplæring i samfunnsfag – en tidlig politisk sosialisering av små barn? – funn fra lærerintervju**»
- Kari-Mette Hidle (UiA) & Kari Krogstad (USN): «**Hvor kan begynneropplæringen begynne? Sammenheng og progresjon mellom barnehagens fagområder og skolefagene**»

PS04 (rom U3505 – 3. etasje)

Muligheter for samfunnsfagene

Ordstyrer: Tuva Skjelbred Nodeland (USN)

I denne sesjonen stilles spørsmålet om hvordan barnehagefeltets historie kan utvikles som tema i barnehagelærerutdanninga. Et annet innlegg vil handle om elevengasjement i samfunnsfaget med fokus på *hva* som engasjerer elevene. Storyline som metode for kritisk og kreativ læring, blir et tredje bidrag. Et fjerde innlegg vil drøfte opplæring i programmering på tvers av kjønn og sosial bakgrunn.

- Kjetil Børhaug & Mona Langø (UiB): «**Engasjement i faget**»
- Marit Storhaug og Brit M. Hovland (OsloMet og NLA): «**Storyline: Kritisk og kreativ historie-undervisning**»
- Hege Roll-Hansen (USN): «**Profesjonsforståelse og historisk bevissthet i barnehagelærerutdanningen**»
- Espen Helgesen (HVL): «**Koding i lærerutdanningen: Samfunnsfaglige perspektiver på programmering av roboter**»

PS05 (rom S4502 – 4. etasje)

Sted og region som utgangspunkt og mål for undervisning:

Muligheter og utfordringer – Del 2

- Hans Petter Andersen (Nord Universitet): «**Feltbaserte stedsanalyser i samfunnsfag**»

- Kjersti Straume & Nils Magne Magerøy (HVO): «**Lokalsamfunn og region som utgangspunkt for emneutforming og undervisning i ny GLU-master i samfunnsfag ved HVO**»
- Kjetil Fosshagen (HVL): «**Kritisk undervisning om sted**»
- Reidun Heggem (NTNU) & Oddveig Storstad (Høyskolen Kristiania): «**Analyse av lærebøker i samfunnsfag etter den urbane-rurale dimensjon**»

PS06 (rom U4505 – 4. etasje)

Undervisning om og kompetanse i vanskelige tema: skam, vold og seksualitet

Ordstyrer: Janne Solberg (USN)

Grensen mellom «den vanlige seksualiteten» og «seksualiteten på avveie» kan, som Metoo bevegelsen har vist, være kort og didaktisk er dette utfordrende temaer å jobbe med som lærer. Lærerstudenter skal ha kunnskap om lovverk og kunne gjenkjenne tegn på vold og seksuelle overgrep hos utsatte elever. De skal også være i stand til å gi en god seksualundervisning til alle elever, slik at de blir bevisst egne og andres grenser og dermed forebygge overgrep mellom barn og unge som er et økende samfunnsproblem. Bidragene undersøker hvorfor dette oppfattes som vanskelig for framtidige lærere og hvordan man kan bruke internett, TV og andre digitale ressurser til å gjøre denne undervisningen nær og dagsaktuell. Kan kunnskapsreiser (educational storytelling) eller TV serier som SKAM være gode didaktiske innganger, og hva sier studentene selv som har fått være med på ulike prosjekter?

- Rønnaug Sørensen (USN): «**Hvordan bruke dramaserien SKAM i samfunnsfagundervisning**»
- Trude Pettersen & Rønnaug Sørensen (USN): «**Hvordan kan samfunnsfagene fornye seksualundervisning i skolen?**»
- Runi Børresen, Kari H. Nordberg og Tone Grøttjord Glenne (USN & Sant/usant): «**Digital kunnskapsreise: Et utviklingsprosjekt for å styrke lærerstudenters kunnskap og handlings-kompetanse om vold og seksuelle overgrep**»

PS07 (U5110 – 5. etasje)

Læreren, digital kompetanse, og samfunnet

Gaming og dataspill er i dag en naturlig del av vårt samfunn og elevens hverdag. I dette bidraget ønsker vi å presentere noen refleksjoner, erfaringer, og tanker knyttet til utviklingen av en egen didaktikk for bruk av dataspill i undervisningen. Utgangspunktet er vårt arbeid med å utvikle en egen modul om spill til videreutdanningskurset for profesjonsfaglig digital kompetanse for lærere (PfdK MOOC) ved HVL/USN. Et av de hindrende vi har møtt i dette arbeidet er det faktum at dataspill, til tross for sin utbredelse i samfunnet, strever med å oppnå anerkjennelse og legitimitet som et realistisk digitalt verktøy i utdanning. Dette fører til at gaming som ressurs ikke blir brukt, og at den brobyggingen mellom elevens hverdagskompetanse som dataspill representerer ikke blir benyttet. Vi ønsker å overkomme dette problemet og isteden benytte gaming som en viktig innfallspor for elever i forhold til flere sentrale kompetansemål i samfunnsfag. Dette kan for eksempel inkludere konstruksjoner av kjønn og kjønnsroller spill, samarbeid og deltakelse som er forutsetningen for mange dataspill, eller få en grundigere forståelse for sentrale utviklingsprosesser i samfunnet gjennom bruken av dataspill. Dette krever imidlertid at man utvikler en egen didaktikk. Avslutningsvis ønsker vi derfor å skissere noen tanker om hvordan PfdK MOOC kan brukes til undersøke motivasjon, forkunnskaper, og ønsker for didaktikk hos grunnskolelærere. Vi anser at en slik kvantitativ undersøkelse ville være viktig for å se tendenser som kan veilede det videre i arbeidet med å utvikle en didaktikk.

- Trude Petterson & Eirik Brazier (USN): «**Gaming i samfunnsfag, er det mulig? Refleksjoner rundt dataspill som et didaktisk verktøy i grunnskolelærer-utdanningen**»
- Kristin G. Eriksen & Tuva S. Nodeland (USN): «**Etterutdanning i nettklasserommet: digitalt medborgerskap og digital historiedidaktikk**»
- Liv Lofthus (USN): «**Elevers valg av digitale kilder: En case-studie**»
- Magnus Sandberg (NTNU): «**Making space for game-based learning – en cMOOC som et “affinity space”**»

PS08 (rom U3505 – 3. etasje)

DEMBRA - Lærerutdanning og demokratisk beredskap mot rasisme, antisemittisme og gruppefiendtlighet

I denne sesjonen tar vi utgangspunkt i begrepet mangfold og viser ulike måter mangfold tematiseres i samfunnsfagdidaktikk i lærerutdanningene. Bidragsyterne samarbeider innenfor prosjektet *Dembra for lærerutdannere*, der vi jobber med å utvikle kompetanse som kan bidra til at nyutdannede lærere blir tryggere i møte med gruppebaserte fordommer og krevende situasjoner i klasserommet. Sesjonen er bygd opp rundt korte paper-presentasjoner, samt utprøving av en praktisk øvelse som skal bidra til mangfoldskompetanse og diskusjon.

- Elin Sæther, Greta Björk Gudmundsdottir og Kristin Vasbø (UiO): «**Lærerstudenters mangfoldsforståelse**»
- Christine Norheim (UiO): «**Klassesamtaler om etniske og religiøse minoriteter**»
- Solveig Moldrheim (UiB): «**Perspektivtakingsmetodikk**»
- Silje Førland Erdal (UiO): «**22.juli-undervisning og perspektivtaking**»

PS09 (rom S4502 – 4. etasje)

Sted og region som utgangspunkt og mål for undervisning: Muligheter og utfordringer - Del 3

- Inger Birkeland (USN): «**Sted: muligheter og utfordringer for undervisning på tvers av skillet mellom natur og kultur**»
- Inger Mokkelbost Haug (Høgskolen i Innlandet): «**Stedet som nøkkelhull for læring i samfunnsfag**»
- Erlend Eidsvik (HVL): «**Stad, lokalsamfunn og digitale verktøy – spiller det noko rolle?**»

PS10 (rom U4504 – 4. etasje)

Historie, identitet og minoritetserfaringer

Ordstyrer: Erlend Myhre (USN)

Historiefagets relevans for å orientere seg i samtiden har sjelden vært mer relevant enn i dag. I en tidsalder der identitetspolitikk og

alternative fakta får stadig større plass på den globale agendaen kan historiefaget få fornyet relevans gjennom sine grunnleggende forståelser av fellesskap og nasjon, identitet og ulikhet, tilhørighet og solidaritet. Denne sesjonen bidrar til diskusjonen gjennom å se på både historieforståelse hos grunnskolelærere, og ulike vinklinger på identitet, minoritet og minnebruk.

- Torgeir Landro (NLA): «**Grunnskolelæreres historieforståelse**» (PechaKucha)
- Marita Nygård-Wahl (Raftostiftelsen): «**“Never Forget...” Calendric commemorations in memory of the Holocaust and the persecution of the Jews**» (PechaKucha)
- Stine H. Bang Svendsen, Gunnar Grut og Christian E. Skotnes (NTNU): «**Er vi alle vandrere? Urfolk, kolonisering og migrasjon**»

PS11 (rom U5110 – 5. etasje)

Søkjeljos på fagfornyinga

Ordstyrar: Morten Hammersborg (HVL)

På denne sesjonen skal både generelle trekk som vedkjem mange fag og meir spesifikke trekk som gjeld samfunnsfag i fagfornyinga (frå Ludvigsenutvalet vart oppnemnd i 2013) diskuteras med utgangspunkt i tre sesjonsinnlegg. Hernes vil presentera sine synsmåtar og innvendingar på og innvendingar mot djupnlæringa og den reduksjonen som har vorte påymta av kulturelle og historiske innslag i svært mange skulefag (musikk, KrLE, norsk, engelsk, kunst og handverk m.fl.). Hernes argumenterer med andre ord mot ei kulturell fråkopling og ei avhistorisering av skulefaga. Veier-Olsen vil stilla kritiske spørsmål til læreplanen i samfunnsfag med utgangspunkt i dei signala som ligg i fastsette kjerneelement og andre hovudpremiss for fagfornyinga. Utgangspunktet for hans bidrag er fenomenet temporalitet, med særleg vekt på periodisering og tidsliner. Madsen vil skissera og diskutera ein del dilemma som fornyinga av læreplanen i samfunnsfag gjer det umogeleg å koma unna. Eit av dei er om radikale nedkuttingar i talet på kompetanssmål let seg sameina med ynskjeleg grad av tolkings-fellesskap, eit anna er om innføringa av *kjerneelement* vil kunne erstatta det tidlegare tolkingsfilteret *hovudområde*.

- Gudmund Hernes (BI/FAFO): «**Historiefaget til historiens skraphaug. Kritisk søkelys på dybdelæring forstått som kulturell og historisk frakobling**»
- Martin Veier-Olsen (HIPOLS-ILU-NTNU): «**Fagfornyninga sett i lys av temporalitet, med vekt på periodisering og tidslinjer**»
- Roar Madsen (HIPOLS-ILU-NTNU): «**Dilemma i arbeidet med fornying av læreplanen i samfunnsfag**»

Kommentatorar: Jacob Maliks og Lise Kvande (NTNU)

PS12 (rom U3505 – 3. etasje)

Nærmiljø, historiebruk og didaktikk frem mot 2025

Ordstyrer: Kerstin Bornholdt (USN)

I dagens læreplan er nærmiljø og historiebruk to viktige elementer innenfor Samfunnsfaget og del av utviklingen av historiebevissthet fra barneskolen til Ungdomstrinnet. Historiebruk og historiebevissthet slik vi kjenner det fra litteraturen om historiedidaktikken er grunnet i en forståelse av selvet, samfunnet og det nasjonale fokuset på krigen, 1814 og norske helter og storhetstiden i fortiden, mens de lokale og mindre ærerike aspektene av fortiden til dels er oversett og glemt både i didaktikken og i det norske minnelandskapet. Denne seksjonen vil sette søkelyset på begrensingene som ligger i minnelandskapet og nærmiljøet som læringsressurs for samfunnsfaget med tanke på den glemte historien. Innleggene vil på basis av refleksjoner fra personlige erfaringer fra undervisningsopplegg og metaanalyser av minnelandskapet rundt oss sette søkelys på muligheter og begrensinger iboende i disse læringsressursene, samt utforske hvilke muligheter som ligger i profesjonsfaglig digital kompetanse (PfDK) og digitale redskaper for bruk av nærmiljøet, historiebruk og synliggjøring av fortiden og å sette den i sammenheng med andre elementer i samfunnsfaget.

- Karl Christian Alvestad (USN): «**Kjønn, mangfold og nasjonal mediealisme som endringsfokus og påvirker av didaktiske muligheter i nærmiljøet**»
- Kjersti Brathagen (USN): «**Byens helter – hvorfor Heyerdahl og Ambjørnsen, men ikke Narvesen?**»

- Eirik Brazier (USN): «**En global konflikt i et lokalt perspektiv – første verdenskrig og Norge sett gjennom lokalhistorie og digitale kilder**»

PS13 (rom U4504 – 4. etasje)

Learning by trying? Studentaktiv læring i samfunnsfaget

Ordstyrer: Kari H. Nordberg (USN)

Metoder, strategier og verktøy spesielt tilpasset samfunnsfaget etterlyses til stadighet av studenter og lærere. Systematisk kunnskap om studentaktive og alternative læringsaktiviteter er imidlertid en mangelvare. I denne sesjonen får vi ulike innfallsvinkler til praktisk utprøving med elever og studenter, og blir presentert for erfaringer fra fredsutdanning, case-undervisning og simuleringer.

- Stig Bjørshol (USN): «**Breaking barriers, building bridges: Symposier om fred, rettferdighet og menneskerettigheter**»
- Lars Frers, Anders Davidsen og Åsmund Aamaas (USN): «**Case-basert undervisning: mislykka læring eller mislykka og læring**»
- Julie Ane Odegaard Borge (Raftostiftelsen): «**“It could be me”: A study of young people’s experiences with political simulations and role-play**»

PS14 (rom U5110 – 5. etasje)

Rundebord 1: Fra globale til lokale perspektiver: Globalt medborgerskap, dybdeløring og læringsmetoder i samfunnsfag – ser vi en sammenheng?

Ordstyrer: Åsmund Aamaas (USN)

Medborgerskap og dybdeløring er to begreper som anvendes svært ofte i diskusjoner om samfunnsfag. Samtidig er det til tider uklart hva som egentlig kan legges i begrepene. Denne sesjonen samler et knippe ulike tilnærminger til både medborgerskap og dybdeløring, både gjennom å se på praksis og perspektiver i skolen, studenters forståelser og oppfatninger, og gjennom diskusjoner av konkrete metoder og opplegg som omvendt undervisning og Raftostiftelsens Brettøvelse «Demokratikaken». Gjennom bidragene vil sesjonen forsøke å tegne

opp sammenhenger og sette i gang diskusjoner om hva disse sentrale begrepene egentlig kan innebære, både på lokalt og globalt nivå

- Knut Vesterdal (NTNU): «**Internasjonale forhold og globale spørsmål i skolen: Utvikling av globalt medborgerskap?**»
- Ronal Nolet & Gitte Motzfeldt (HiØ): «**Forståelse av dybdeløring blant MAGLU5-10 studenter**»
- Nora E. H. Mathé (UiO): «**Bruk av Demokratikaken i samfunnsfag**»
- Tove Leming & Håkon Rune Folkenborg (UiT): «**Omvendt undervisning i lærerutdanningens samfunnsfag**»

PS15 (rom U5110 – 5. etasje)

Rundebord 2: Tendenser i det samfunnsfagsdidaktiske feltet – normativitet, affekt og makt-kritikk

Ordstyrer/kommentator: Stine H. Bang Svendsen (NTNU)

En ofte underliggende forestilling om objektivitet som ideal for forskning og didaktiske praksiser i samfunnsfag kan begrense samfunnsfagdidaktikkens mulighet til å bidra til undervisning og forskning som stimulerer til sosial rettferdighet. Dersom normativitet fremstår og fremstilles som et problem og en forurensning (Douglas, 1968) av kunnskapen som formidles og konstrueres, stenger det for muligheten til å se kunnskap som situert og innvevd i maktstrukturer (Said, 1979, Harding, 1992). Slik sett forblir samfunnsfagets intensjoner om å fostre til et mer demokratisk, rettferdig og bærekraftig samfunn globalt og nasjonalt hengende igjen i sosialisering og ideologisk reproduksjon. Et annet sentralt aspekt av dette kan knyttes til erkjennelsen av at forskning, tross sine gode intensjoner enten om å fremstille kunnskap som objektiv eller om å bidra i ulike demokratiske prosjekt, gjennom sine beskrivelser, forskningsspørsmål og konsepter alltid er med å skape normalitet og avvik (Popkewitz, 1998).

I dette bidraget argumenterer vi for at signalene fra arbeidet med nytt innhold i samfunnsfaget og nye læreplaner impliserer en mer kritisk inngang til fagets og forskningens epistemologi. I ny overordnet del for grunnpøpløringen trekkes kritisk tenkning og utvikling av majoritets/minoritetsperspektiver frem som sentrale deler av verdigrunnlaget i oppløringen (Kunnskapsdepartementet, 2017). I beskrivelsen av kjerneelementene er perspektivmangfold og det å se

kunnskap og identitet som situert løftet frem (UDIR, 2018). I det nordiske utdanningsfeltet har ulike kritiske retninger utviklet seg som en konsekvens av problematiseringer av kunnskapskonstruksjoner, hvor normkritisk pedagogikk (Kalonaityté, 2014) er et sentralt eksempel. Normkritisk pedagogikk er blant annet inspirert av kritisk pedagogikk, postkoloniale, dekoloniale og skeive perspektiver, og har som mål “å skape varige bevissthet om maktforhold i samfunnet som kan overføres til situasjoner utenfor klasserommet” (Kalonaityté, 2014, s. 8 oversatt i Lorentzen og Røthing 2016, s.4). Sentralt for normkritikk er å oppøve normbevissthet slik at man kan undersøke og motvirke prosesser som skaper andregjøring og opprettholder majoritetsprivilegier (Røthing, 2014). Vi spør vi hvilke implikasjoner et slikt fokus på makt- og normkritiske perspektiver vil ha for samfunnsfagdidaktikken og forskningen på feltet, og i hvilken grad lærerutdanninga i samfunnsfag er rustet til å møte kravene fra den nye læreplanen og tilby en mer kritisk demokratiforståelse? Gjennom empiriske og teoretiske eksempler fra egen forskning ønsker vi å belyse hvordan makt- og normkritiske innganger til studiet av samfunnsfaget.

- Mari Kristine Jore og Kristin G. Eriksen (HVL og USN): **«Fagfornyelsen og implikasjoner for samfunnsfagsdidaktikken i praksis»**
- Kristin G. Eriksen (USN): **«Dekolonial teori som analyseverktøy og pedagogisk mulighet i utdanning for bærekraftig utvikling»**
- Mari Kristine Jore (HVL): **«Eurosentriske paradoks i historieundervisning om første verdenskrig»**
- Beate Goldschmidt-Gjørlov (UIA): **«Samfunnsfagslærere som agenter for sosial rettferdighet: Interseksjonalitet og undervisning for seksuelt medborgerskap»**
- Heidi Biseth og Jocelyne Muhayimana von Hof (USN): **«Lærerstudenters kompetanse i bruk av mangfold som pedagogisk ressurs»**

“Alle barn har
gnist i seg. Alt
vi trenger er å
tenne den”

Roald Dahl

INNKALLING OG SAKLISTE TIL ÅRSMØTE

Dato: Onsdag 28. november

Tid: 16.45-18.00

Stad: USN-Drammen, auditorium A2503

Styret for nasjonalt nettverk for samfunnsfaga i lærar-, lektor- og barnehagelærarutdanningane ynskjer alle registrerte medlemmer (e-postlista for mottak av nyhendebrev) velkomne til årsmøtet 2018.

Framlegg (frå styret) til sakliste:

1) Konstituering av møtet

- Godkjenning av innkalling og sakliste
- Val av ordstyrar, møteskrivar (vedtaksreferat) og to til å skriva under møteboka.

2) Nye vedtekter for nettverket, presentasjon, diskusjon og vedtak. Sjå framlegg i konferansenetta.

3) Kort melding frå styret om arbeidet i året som gjekk m./høve til kommentarar frå salen. Sjå framlegg i konferansenetta

4) Vedtak om arbeidsplan for året som kjem. Sjå framlegg i konferansenetta.

5) Vedtak om medlemspengar.

Framlegg frå styret: *Ikkje innføring av medlemspengar i 2018-2019.*

6) Val av/avgjerder om

a) **Valnemnd** – framlegg vert presentert av styret

b) **Ettersynsperson** – framlegg vert presentert av styret

c) **Styreval for årsmøtet 2019**. Styret innstiller på at

- *Årsmøtet vel tre nye styremedlemer med varafolk for to år i 2019 og to nye styremedlemer med varafolk for eitt år i 2019.*

Dette for å fasa inn prinsippet om delvis utskifting av styre.

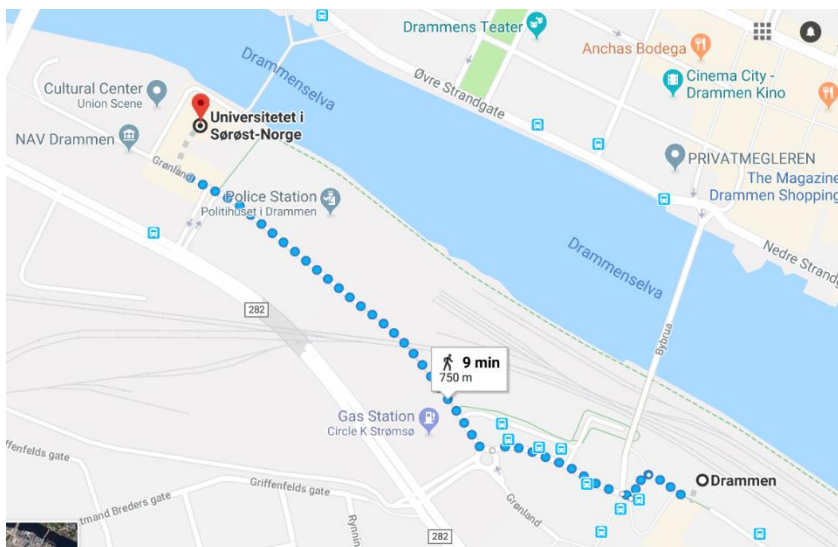
- *Årsmøtet 2018 avgjer kva regionar som skal ha toårsval/eitårsval i 2019 ved loddtrekking.*

d) Stad for nettverkskonferansen og årsmøtet 2019.

7) Evt. informasjonssaker/ymse

Styret vurderer det slik at dei fleste av sakene ikkje vil krevja mykje diskusjon, og at dei soleis let seg avvikla på kort tid. Det viktigaste unnataket frå dette er sak 2 om vedtekter. Styret ynskjer å sikra høve til meiningstrying om alt som kan vera vesentleg for nettverket, men siktar mot å avvikla årsmøtet på ca. ein time dersom dette let seg gjera utan å koma på kant med omsynet til at medlemene skal få ytra seg om det som er viktig for dei.

Fra togstasjonsjonen i Drammen til Universitetet i Sørøst-Norge (gateadresse: Grønland 58, Papirbredden 1)

Hvordan gå til restaurant Skutebrygga:

